

מבט ראשון

מאת: גרשון ברגסון

סיפור אהבה קפריסאי

כתבה: עמלה עינת, איורים: רנה גנוסר, הוצאת הקיבוץ המאוחד, 1999, 94 עמ'.
בכותרת יש שני נושאים, האחד - סיפור אהבה, השני - מחנה עולים בקפריסין.

המחברת מתמקדת בעולים שהעפילו בעלייה בלתי ליגלית, נתפסו ע"י השלטונות הבריטיים והועברו למחנות בקפריסין.

עמלה עינת מתארת את הווי החיים בקפריסין, את פעולות המחותרת בהשראתם ובהדרכתם של שליחי "ההגנה" ואנשי - פל-ים.

זה סיפור אהבה של דינה העולה, וקונסנטין - עלם נוצרי, קפריסאי, שקשר קשרים טובים עם המחותרת היהודית, סייע באספקת נשק לאימונים וגם נתן יד להברחת העולים - טיפין טיפין, תוך סיכונים לעצמו ולעולים. השניים מתחתנים.

לאחר קום המדינה, ועלייתם של גולי קפריסין, יובל כותב עבודה על אירועי האי, בעזרת סבו, שהיה אז מפקד "ההגנה" במחנות, והיו לו סנטימנטים לעלמה דינה. הוא רוצה לאתר את קונסנטין ושלושת ילדיהם שחיו זמן מה בארץ וחזרו לקפריסין לאחר שלא נקלטו בארץ.

כל קורא שירצה לדעת מה קרה לעלם הקפריסאי שתרם למחותרת בפעולותיו המסקרנות, ירוץ בעמודי הספר לפתור את הגסטר.

לכיתות בינוניות וגבוהות.

ילד בן מחרתיים

כתב: שמאי גלנדר, איורים: דני קרמן, ספרית-פועלים, 1998, 55 עמ', מנוקד.

זה סיפור על אורי, ילד בגן, שמספר על אביו והמשחקים אתו, ותוך כדי כך מספר על מחשבות של מבוגרים, שלפי דעתו אינם מבינים את כל הדברים שהקטנים מבצעים במשחקהם.

שמאי גלנדר, מרצה במכללת אורנים ובאוניברסיטת חיפה, יודע להסתכל בילדי הגן ולהסביר את עולמם, הלוך רוחם ומחשבותיהם.

הנמענים של הסיפורים הם ילדי הגן "וילדי בית-ספר שזוכרים איך היה בגן".

הסיפורים קצרים והשפה קולחת ומובנת.

לגיל הרך.

איך קוראים לִי, או העורב הקטן חולה ופחלים

כתבה: נלה מוסט, תרגום מגרמנית: נעמי גל, איירה: אנט רודולף, הוצאת כתר, צורה אלבומית, צבעוני, לא ממוספר, מנוקד.

הספר, כמקובל בסיפורים לילדים, כולו האנשה.

אנחנו קוראים על עכברים, עורב, ינשוף וגירית המתנהגים כמו בני-אדם: חולים, או מתחזים כחולים. מגיע רופא ומטפל בהם כמו אצל בני-אדם. העורב רוצה שיקראו לו בשם, ומתקשה להחליט מה השם שיתאים לו.

בני החבורה וידידים מציעים, מתווכחים: - "החברים שלך חשבו על שם בשבילך". האביזרים הם של בני אדם, וכן התרופות למחלה: זריקות, סירופ לשיעול. לבסוף גם גברת גירית זוכה לנשיקה גדולה. לגן וכיתה א'.

סיפור לפני השנה

כתב: חמי גדסי, איורים: ורד אבני-קוושנר, הוצאת: באר, רשל"צ, 1999, לר ממוספר.

המחבר מציין שזה "ספר ביכורים לילדים בגילים 4-8 או יותר", וקשה לשער שהפרש של 4 שנים או יותר משאיר עדיין התאמה בהתעניינות של ילדים בגיל הגן וגם ילדים של ב"ס, שחלק מהם כבר מסוגלים לקרוא בעצמם. בספר מסופר על פישי הקטן, על בסיס האנשה וספק אם ישכנע את הקוראים והשומעים במרווח גילים זה.

הביצה היפה ביותר בעולם

כתבה: הלמה הינה, תרגום מגרמנית: יהודה עמיחי, הוצאת שוקן 1987, לא ממוספר, מנוקד, צבעוני. שלוש תרנגולות התחרו זו בזו, מי יטיל את הביצה היפה ביותר בעולם. לאחת-השמלה היפה ביותר, לשנייה - הרגלים היפות ולשלישית - הכרבולת היפה ביותר. המלך (של הלול) קבע שהחיצוניות אינה קובעת: "רק מה שיש בתוכנו הוא בעל ערך". לכן "מי שתטיל את הביצה היפה ביותר תהיה לנסיכה". האחת הטילה ביצה לבנה כשלג. השנייה - ביצה גדולה וכבדה, והשלישית - ביצה מרובעת.

גם המלך לא ידע "איזוהי הביצה היפה ביותר", לכן שלושתן היו לנסיכות. לכיתות בינוניות.

מוני שפנמוני וחנות הפפתקים

כתבה: ענת עצמון, צייר: דובי קייד, הוצאת ספרים יבנה, 1999, לא ממוספר, פרוזה מחורזת, מנוקד, צבעוני.

ענת עצמון מספרת על ילד, מוני, שאהב ממתקים, וכתוצאה מהזלילה שמן בצורה בלתי רגילה. כשרצה להיכנס הביתה, הדלת לא הייתה רחבה דיה והוא נתקע במשקוף. את הדלת אי אפשר להרחיב.

קמה מהומה, הזמינו מכבי-אש. לפי עצת אבא הזמינו גם מנוף כדי להכניס את מוני דרך החלון.

מוני "עלה ועלה" כמו בלון ונחת ישר על השולחן בסלון. הוא ויתר על ארוחת הערב כדי לרזות. וילד בשכונה שאל: "זה היה באמת או לא היה?", ושכנה שאלה: "כמה זמן לקח עד שהוא שוב עבר בדלת?"

עצמון משאירה את השאלות ללא תשובה. לגיל הרך.

תעשי פה שאני אופרת

כתבה: נירה הראל, איירה: אלישבע געש, הוצאת עם-עובד, 1998, לא ממוספר, מנוקד, צבעוני. ספר שירים על ילדה מתמרדת. השירים מתרכזים בהווי יום של הילדה וצרותיה: היא גדולה ובכל זאת מפחדת.

היא פוחדת לקבל "זריקה בטוסיק, להישאר ברחוב לבד", "לעבור דירה", להיות בלי חברים", "לחלום חלום מפחיד". קשה לה לבחור תלבושת, לשמור על אחיה. היא משנה דעותיה מפעם לפעם.

והשירים, תשעה במספר, בחריזה קלה ובשפה מובנת.

הספר מיועד לגילאים נמוכים והאיורים של אלישבע געש מציאותיים ומוסיפים רשמים חזקים.

לכיתות א-ב.

כיסא שפפתינן לאבא

כתבה: אורית רו, איורים: נורית צרפתי, הוצאת הקיבוץ המאוחד, 2000, 94 עמ'.

לפי הכותרת אנו מצפים שבמשפחה מחכים לאבא, שהנה צריך להגיע עוד מעט ולשבת על כסאו; אולי הוא איש מילואים, אולי הוא בשליחות כלכלית או מדינית לחו"ל, אולי הוא שחקן שיצא עם תיאטרוננו או להקתו להופעה.

"הכסא ממתין" - משמע שאבא היה ומחכים לשובו, אך ציפייתנו - מתאכזבת. אורית רז רוקמת סיפור מלא מתח ובו: אמא חד-הורית לרותם בתה, שמעולם לא דאתה את אביה. האם לא מעוניינת בקשר של רותם עם אביה. נסיון של רותם לפוגשו - לא מצליח. בימינו זה סיפור מציאותי מובהק.

בסיפור אלמנטים נוספים: פסלון שמסמל דברים רבים בתוך משפחה; יחסי חברים בגיל ביה"ס; מישה השכן המחזר של אמה של רותם לו היא נישאת אח"כ; אימרות כנף כגון: "אדם לא יכול שלא לאהוב את הילדים שלו" (78), ואעפ"כ מסופקני אם אני יכול להמליץ על קריאת הספר, שמא יחשדו בי שאני מתעלם מהתוכן המלא סימפטיה לאמא חד-הורית.

מה שחשוב באמת,

כתבה: יעל בן-ברוך, איורים: פפי מרזל, הוצאת: ספרית-פועלים, 1999, 72 עמ'.

שם הספר נקרא על הכותרת של הפרק השביעי "מה שחשוב באמת". בפרק זה מסופר שלא קיבלו את הצעתה של עפרה, במשרדה, ולכן, הרגשתה היא שהיא "אפס, אני לא שווה כלום", ולכן היא מחליטה, בעידנא דריתחא, שמחר לא תלך למשרד, לאות מחאה.

אך "מה שחשוב באמת" אינו רק תסכול זה.

יש בספר דברים נוספים שהם חשובים באמת.

הספר מתאר משפחה "זעיר בורגנית" בארץ, ובה: זוג הורים ושני ילדים: שחר שמתגייס לצבא ומירי, ילדה מחוננת, הכלבה לנה - חולה וזקנה, אקוריום דגים, וחדר לכל ילד, ובו צעצועים.

האם דואגת שמירי תצטיין בכל: בלימודיה, בנגינתה, באורח חייה. כילדה מחוננת מירי נרשמה לאוניברסיטה. אמה דורשת שהיא תקבל מאה בציוניה בביה"ס, ואם במבחן כלשהו קיבלה פחות - היא תלך מיד לשוחח עם המורה.

בבית דואגים ללבוש, לתספורת, לבחירת חברות הולמת.

מירי מתיידדת עם רונית ועל שתיהן מוטלת עבודה זוגית. רונית - פרפקציוניסטית, מירי - יצירתית. הווי משפחתי מתואר לעיתים בהרמוניה ולעיתים באי-הבנות, ולפעמים בחילוקי דעות. מירי קשורה לבובותיה, ושומרת את יחסיה עמן בסוד.

אמא שלה אומרת: "ילדה בגילך כבר לא צריכה לשחק בבובות", זה תינוקי, תנגני בחליל, תקראי ספר. הנה במבחן האחרון קיבלת רק 87". ואבא, שיש לו הבנה טובה יותר להתנהגות ולחינוך אומר: "תני לילדה מנוחה, שתגדל בקצב שלה, מה מפריעות לך הבוכות שלה".

אמא מוטרדת יותר מ"מה יגידו בחוץ", אם החברים שלה יגלו "שמירי הפיקחית והרצינית משחקת בכוכות הם יעשו מזה מטעמים". ומירי נדבקת בהשקפותיה של אמה וגם היא "מתביישת" ואת אהדתה לבובות היא שומרת בסוד היא מחביאה אותן בארון, והיא משוחחת איתן, ומתחלקת עמן ברגשותיה, כאילו היא עדיין תמימה בת שלוש או ארבע...

סיפור נוסף הוא יחסיה של עפרה עם אחותה פנינה.

גם יחסים אלה תואמים את הפרובינציאליות של שתי אחיות, והדבר מביא לידי כך שאבא של מירי שונא את פנינה, ובשיחה עם עפרה מגיעים לידי ריב וכמעט אלימות.

בספר אפיזודות יפות מתוארות בצמצום. אחת מהן מירי ובחור ניגנו יחד סונטה של הנדל ברחוב. הקרטון של הבחור מתמלא במטבעות, אך מירי סירבה לקבל חלק מכסף זה. לדברי הבחור השיבה: "מה פתאום, זה הכול שלך, אני סתם הצטרפתי". "אתה עזרת לי", בהתכוונה לכך כי הנגינה המשותפת שימשה לה השראה ואפשרות לנגן טוב יותר וברגש עמוק.

הספר קריא, מגרה לקריאה, מומלץ לכיתות ה' ומעלה.

ילדים בין השורות,

כתבה ואיירה: לימי ארזי, הוצאת: זווית, 1999, 145 עמ'.

הספר נכתב כסוג סיפורי של יומן, כתיבה של אדם המספר על מעשיו הרהוריו וחוויותיו.

המחברת כותבת יומן מחיי הילד החל מהנקודה שהוא עדיין בבטן אמו ועד לשיחה על נישואיו (בפרק האחרון).

אך היומן נרשם בסגנון זה כדברי לימי ארזי כמתורגמת בשפתה היא, כי הרי אין ילד בבטן האם מסוגל להביע במילים ואח"כ ביומן מה הרגשתו כשהוא רוצה לצאת החוצה.

הספר מלווה במכתב קצר של מנהלת השירות הפסיכולוגי ייעוצי במינהל הפדגוגי של משרד החינוך, והיא פונה לאנשי מקצוע המתמחים בהדרכת ההורים, וממליצה לקרוא בו, כדי להעשיר את ידיעותיהם בחינוך הנורמטיבי של הילדים בגיל הרך.